

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

Nr. 77

VERSLAG VAN DE ZITTING 2009 (EERSTE DEEL)

Vastgesteld 14 april 2009

1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa¹ heeft van 26 t/m 30 januari 2009 deelgenomen aan het eerste deel van de zitting 2009 in Straatsburg. Zij brengt hiermee verslag uit van de behandeling van de tijdens deze vergadering geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan het debat over die onderwerpen. Bij de verschillende onderwerpen in dit verslag zijn de nummers van de desbetreffende documenten vermeld, die kunnen worden terug gevonden op de website van de Parlementaire Vergadering².

Zoals gebruikelijk werd de delegatie aan het begin van dit deel van de 2009-sessie mondeling geïnformeerd door drs. G. C. de Boer, ambassadeeraad justitiële zaken op de Permanente Vertegenwoordiging bij de Raad van Europa, over de stand van zaken en voortgang van een aantal dossiers en activiteiten met betrekking tot een aantal organen van de Raad van Europa. Daarbij ging het ditmaal in het bijzonder om de capaciteitsproblemen binnen het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en de daaraan mede ten grondslag liggende houding van de Russische Federatie inzake Protocol nr. 14, de voortgaande conflicten tussen twee van de lidstaten van de Raad van Europa, Rusland en Georgië en de zorgelijke budgettaire situatie waarin de Raad van Europa en de Parlementaire Assemblee verkeren.

De delegatie wisselde vervolgens informatie met de heer De Boer over de voornemens van de regering ten aanzien van de viering van de 60e verjaardag van de Raad van Europa, de kandidaatstelling voor en kennismaking met de kandidaten voor de vacature van secretaris-generaal van de Raad van Europa en de totstandkoming van een voordracht van drie kandidaten ten behoeve van de aanstaande verkiezing van een Nederlands lid van de European Committee for the prevention of torture and inhuman or degrading treatment or punishment (CPT).

Tot slot wisselde de delegatie met de heer De Boer van gedachten over de taken en het functioneren van de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa (CEB).

¹ Samenstelling:

Leden: De Vries (PvdA), Waalkens (PvdA), Jonker (CDA), Ten Broeke (VVD), Van der Linden (CDA), Bemelmans-Vidéc (CDA), voorzitter en Kox (SP).

Plv. leden: Blom (PvdA), Strik (GL), Lemkens (SP), Weekers (VVD), Omtzigt (CDA), Aasted Masden-van Stiphout (CDA) en Elzinga (SP).

² <http://assembly.coe.int>.

In de avond van dinsdag 27 januari 2009 was de delegatie de gast van de Permanent Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, ambassadeur Van der Velden, die ook de delegatie van het Verenigd Koninkrijk bij de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa had uitgenodigd. De beide delegaties waren in de gelegenheid een lezing te aanhoren van de President van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, de heer Costa, over de taken, de werkwijze en het functioneren van het Hof en enkele daarmee samenhangende actuele vraagstukken. Aansluitend volgde een interessante gedachtewisseling tussen de heer Costa en een aantal leden uit de beide delegaties.

2. Het voortgangsrapport van het Bureau van de Assemblee en van het Standing Committee (doc. 11793 delen I en II)

In dit voortgangsrapport, toegelicht en verdedigd door de afgevaardigde Wille uit België, was o.a. aandacht besteed aan de budgettaire situatie waarvoor de Parlementaire Vergadering zich in 2009 zal zien gesteld. In vergelijking met 2008 is het budget voor 2009 met 4% geslonken. Tegelijkertijd zijn enkele uitgavenposten, zoals de bijdragen aan de pensioenopbouw van medewerkers, maar ook de kosten verband houdend met de activiteiten van de Assemblee inzake het conflict tussen Rusland en Georgië fors gestegen. Het budget voor de 4 sessies van de Parlementaire Vergadering is daarom met 2,5% teruggeschoefd. Bepaalde diensten zullen daarom worden gereduceerd.

De heer **Kox**, sprekend namens de fractie van Verenigd Europees Links, wees op de dringende behoefte van de Parlementaire Vergadering aan geldmiddelen, een behoefte die de laatste jaren bij de aanvang van een nieuw vergaderjaar steeds nijpender wordt. Het probleem gaat niet om miljoenen of miljarden, in feite is er sprake van een probleem van «peanuts» dat is veroorzaakt door het Comité van Ministers. De vraag is waarom het Comité van Ministers voortdurend zand in plaats van olie in de politieke machinerie van de Raad van Europa strooit. Is de reden dat deze Vergadering niet hard genoeg werkt? Of is zij te actief en te kritisch? Wij zullen het antwoord op deze vraag moeten vinden om aan deze financiële crisis een eind te maken. Een ander vraag is langs welke we dit probleem moet worden opgelost. Moet dat hier of moet het in onze nationale parlementen?

De heer Kox wees erop dat niet alleen de Parlementaire Vergadering, maar ook het Europese Hof voor de Rechten van de Mens terugkerende financiële problemen heeft. Het Comité van Ministers verwijst daarbij altijd naar het gedrag van de Russische Federatie die blijft weigeren Protocol 14 te ondertekenen. Zou het dat wel doen, dan zouden de problemen van het Hof zijn opgelost. Maar de weigerachtigheid van Rusland kan voor het Comité van Ministers geen reden zijn het probleem niet op een andere manier op te lossen en daarmee de garantie op de toegang van alle Europeanen tot het Europese Hof tot een illusie te maken. De vraag is dus tevens welke creatieve mogelijkheden er zijn om het financiële probleem van het Hof op te lossen.

Tijdens een vragenronde naar aanleiding van de jaarlijkse verklaring van de secretaris-generaal van de Raad van Europa, de heer Davis, legde de heer Kox de vraag naar de achtergronden van de opstelling van het Comité van Ministers inzake de financiële positie van de Raad van Europa en zijn organen eveneens op tafel.

De heer Davis merkte in antwoord op die vraag op aan de secretaris-generaal van de Parlementaire Vergadering, evenals aan de ambtelijk leidinggevenden van alle andere organen van de Raad van Europa, op

verzoek van het Comité van Ministers de vraag te hebben voorgelegd mee te denken over hun bijdrage aan een efficiencykorting van 2%. Door 4 organen, te weten de Parlementaire Vergadering, het Hof, het Congres van Lokale en Regionale Autoriteiten en de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten werd op dat verzoek afwijzend gereageerd. Het Comité van Ministers bleef na die weigering van oordeel dat deze 4 organen, evenals de andere, zouden moeten meedelen in het dragen van de gevolgen van de noodzakelijke kortingen op het totale budget. Het is uiteraard aan de Parlementaire Vergadering te besluiten op welke wijze die 2% korting wordt gevonden.

3. Samenwerking met het Internationale Strafhof (ICC) (doc. 11722)

Rapport

In dit door de Committee on Legal Affairs and Human Rights opgestelde rapport herbevestigt de commissie haar sterke binding met het Internationale Strafhof. Het ICC is de enige en eerste permanente, onafhankelijke, justitiële institutie met jurisdictie over individuele personen die worden beschuldigd van genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden. Het ICC is gebaseerd op complementariteit en streeft er naar nationale staten in staat te stellen deze misdaden te onderzoeken en te vervolgen en kan zich alleen als rechter in laatste instantie bevoegd verklaren.

De commissie herhaalt haar geloof dat de universele ratificatie van het Statuut van Rome en de daadwerkelijke implementatie ervan in nationale rechtssystemen evenals de nauwe samenwerking door staten en niet-statelijke partijen die moet voorzien in praktische en juridische ondersteuning aan het Hof van het hoogste belang zijn in de strijd tegen straffeloosheid.

De commissie is blij met het feit dat sedert de aanvaarding van het Statuut van Rome in 1998 108 landen in de wereld het hebben ondertekend. Acht leden van de Raad van Europa (Armenië, Azerbeidzjan, de republiek Tsjechië, Moldavië, Monaco, Rusland, Turkije en Oekraïne) één waarnemend lid van de Raad van Europa (de Verenigde Staten van Amerika) en één waarnemend lid van de Parlementaire Vergadering (Israël) hebben het tot nu toe niet ondertekend.

De commissie roept alle lidstaten en de landen met de status van waarnemer van de Raad van Europa en van de Parlementaire Vergadering op het Statuut en de Overeenkomst aangaande Privileges en Immunititeiten van het ICC te ratificeren en volledig mee te werken met het ICC in zijn strijd tegen straffeloosheid inzake de ernstigste misdaden.

Debat

De heer **Kox** merkte op dat men gisteren getuige heeft kunnen zijn van de opening van het proces tegen Thomas Lubanga, voormalig patriottenleider in de Democratische Republiek Congo (DRC). Hij wordt beschuldigd van het misdrijf van systematisch misbruik van kinderen door ze te gebruiken als kindsoldaten in de burgeroorlog in Noord-Oost Congo. Meer dan 30 getuigen, sommigen van hen ex kindsoldaten, zullen tegen hem getuigen in Den Haag en ten minste 90 slachtoffers zullen direct deelnemen aan het proces.

Het Statuut van Rome is nu geratificeerd door 108 landen en 42 landen zijn intussen volledig partij bij het verdrag. Deze getallen zien er beter uit dan ze werkelijk zijn omdat grote landen, zoals de Verenigde Staten en de Russische Federatie tot nu toe alleen nog maar tot ratificatie zijn overgegaan. Erger is dat de Verenigde Staten actief hebben geprobeerd het ratificatieproces te saboteren. In 2002 aanvaardde het Amerikaanse

Huis van Afgevaardigden de zgn. America Service-members' Protection Act, die het de VS toestaat iedere actie te ondernemen die nodig is om Amerikaanse burgers, die misdrijven hebben begaan terwijl ze in Amerikaanse krijgsmacht zijn, te bevrijden. Tegenstanders noemen deze wet de «The Hague Invasion Act» en doelen daarmee op de mogelijkheid van een Amerikaanse invasie in Nederland dat gastheer is van het Internationale Strafhof. De gedachte achter deze wet is schaamteloos, zo voegde spreker toe.

Sedert 2002 heeft de regering-Bush vele regeringen onder druk gezet om wederzijdse akkoorden te tekenen die moeten garanderen dat Amerikaanse burgers niet voor het Internationale Strafhof in den Haag worden gebracht. Naar het oordeel van deze spreker behoort deze stap van de Verenigde Staten tot de meest contraproductieve en agressieve van de laatste 8 jaren en heeft deze bijgedragen aan de ernstige devaluatie van de status van de enig overgebleven supermacht in de wereld. De heer Kox zei te hopen dat President Obama de negatieve koers van de VS ten aanzien van het ICC en de internationale rechtspleging zal wijzigen. Zijn besluit om Guantánamo Bay te sluiten en om het martelen uit te bannen geven reden tot enige hoop.

Indien de VS zijn internationaal imago als land dat zich volledig inzet voor het internationale recht wil herstellen, dan is één van de stappen om dat te doen het beëindigen van de sabotage van het ICC.

Verandering in dit opzicht in de VS is belangrijk omdat, zoals het uitstekende rapport duidelijk laat zien, adequate internationale rechtshandhaving een Internationaal Strafhof nodig heeft omdat daarmee een eind gemaakt kan worden aan situaties waarin mensen vreselijke misdrijven plegen zoals genocide, misdaden tegen de menselijkheid en agressiemisdrijven zonder voor de rechter te worden gebracht. Daarom is het ook noodzakelijk dat de Parlementaire Vergadering al zijn mogelijkheden aangrijpt om de universele ratificatie van het Statuut van Rome te bewerkstelligen. Tot nu toe hebben 8 lidstaten van de Raad van Europa nagelaten te ratificeren. Daaronder bevindt zich de Russische Federatie. De vragenlijst die de commissie heeft uitgebracht laat zien dat Armenië, Oekraïne, en de republiek Tsjechië hebben aangekondigd dat zij van plan zijn het Statuut te ratificeren en de rapporteur heeft daaraan toegevoegd dat Turkije op termijn van plan is hetzelfde te doen.

Het meest problematisch zijn Azerbeidzjan en Monaco, die weigeren te ratificeren en de Russische Federatie, die tot nu toe geen duidelijke reactie heeft gegeven op de vraag van de commissie. Spreker zei benieuwd te zijn naar de jongste ontwikkelingen. Hij wees nog eens met nadruk op het feit dat ratificatie van het Statuut van Rome niet ingaat tegen het nationale rechtssysteem, maar het daarentegen ondersteunt. Ratificatie zal leiden tot verbeteringen in de nationale rechtssystemen terwijl het ICC complementair is aan nationale jurisdicties.

Voor wat betreft de landen met de status van waarnemer bij de Raad van Europa komt het goede nieuws van Japan dat het Statuut 1,5 jaar geleden ratificeerde. Het zou fantastisch zijn als een zelfde boodschap in de nabije toekomst zou worden ontvangen vanuit Israël dat tevens waarnemer is bij de Parlementaire Vergadering. De recente, verschrikkelijke gebeurtenissen in Gaza laten zien hoezeer we de mogelijkheid om te onderzoeken of mensen misdaden, zoals genoemd in artikel 5 van het Statuut hebben begaan nodig hebben, het zij door een nationaal gerecht, hetzij, ingeval het desbetreffende land daartoe niet in staat of niet bereid is, door het ICC.

Spreker zei graag van zijn Israëlische collega's te willen horen welke acties zij kunnen en willen ondernemen om hun regering ertoe te brengen het Statuut van Rome te ondertekenen en de Knesseth om het in de toekomst te ratificeren.

De heer Kox merkte op dat alle leden van de Vergadering hun inspanningen zullen moeten opvoeren om een wereldwijde ratificatie te

bevorderen. Alle politieke fracties hebben leden die zitting hebben in parlementen van landen die tot nu toe niet hebben geratificeerd. Spreker zei in zijn politieke groep te zullen voorstellen dit onderwerp steeds op de agenda's van de vergaderingen in 2009 te plaatsten en vroeg zijn collega's hertzelfde te willen doen. Daarmee kunnen ten minste alle leden van de Vergadering ervan worden overtuigd dat wereldwijde ratificatie van het Statuut van Rome een duidelijke consequentie is van de doelstellingen en de betekenis van de Europese Conventie inzake de Rechten van de Mens.

De heer **Omtzigt** sprak zijn waardering voor het rapport uit en voegde toe dat het universele beginsel dat er geen straffeloosheid kan bestaan voor misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven daarmee vorm aan het krijgen is. Het ICC begint deze dagen aan zijn eerste zaak. De heer Lubanga, wiens misdaden al zijn genoemd, wordt terecht nu afgerekend op zijn daden. Er gebeuren in deze wereld dingen die wij niet willen zien en het ICC zal helpen voorkomen dat deze dingen elders gebeuren. Daarenboven wordt ook voor het eerst een zittend staatshoofd, de heer Al-Bashir, voor het internationale gerecht gedaagd. Wij wensen hem van harte welkom in Den Haag, zoals we destijds ook de heer Milosevic verwelkomden.

Er blijven echter uitdagingen bestaan. In de eerste plaats het goede nieuws; De VN-Veiligheidsraad heeft de kwestie – Darfur, één van de grootste tragedies van onze tijd – voorgelegd aan het ICC. Het probleem daarbij is echter dat niet alle staten zich hebben aangesloten bij het ICC. Terwijl 108 landen partij zijn geworden bij het verdrag, maken meer dan 80 VN-lidstaten geen deel uit van het ICC-systeem. Spreker noemde daarvan Syrië, Noord-Korea, Myanmar, Iran en Zimbabwe, alsmede de 8 lidstaten van de Raad van Europa en, nog zorgelijker, drie leden van de VN-Veiligheidsraad: China, de Russische Federatie en de Verenigde Staten. Twee van deze landen zijn hier met name relevant: Rusland, dat lid is van de Raad van Europa en de VS die waarnemer zijn.

Rusland maakte deel uit van de groep van 120 landen die voor aanvaarding van het Statuut van Rome stemden en steeds hun steun hebben uitgesproken aan het Hof. In de kwestie-Darfur steunde Rusland het besluit de zaak aan het Hof voor te leggen en het steunde daarmee het Hof zelf. Het zou daarom een geweldige stap voorwaarts zijn als Rusland over zou gaan tot ratificatie. Spreker zie benieuwd te zijn naar de reactie van de zijn Russische collega's op dit punt.

Spreker vervolgde zijn betoog met op te merken dat de VS zojuist een nieuwe President heeft gekozen, – Barack Obama. Hij zal de oude mensenrechtentraditie, die diep was doorgedrongen in de waarden van het land, nieuw leven inblazen. De Onafhankelijkheidsverklaring, de Constitutie en de terechtzittingen van Neurenberg, waarin tal van verdachten van oorlogsmisdrijven een eerlijk proces kregen.

Er is echter nog steeds een obstakel. De American Service-members' Act 2002 geeft aan de President van de VS de bevoegdheid alle noodzakelijke stappen, inclusief het sturen van een vliegtuig om Amerikaanse staatsburgers te bevrijden uit de handen van het ICC. Deze wet verbiedt tevens samenwerking van internationale organisaties die financieel door de VS worden gesteund in relatie tot het ICC. Dat gaat bijvoorbeeld de Verenigde Naties aan, die dus niet kunnen bijdragen aan de begroting van het ICC. De VN-blauwhelmen kunnen dus geen verdachten arresteren, hetgeen uiteraard de effectiviteit van de vervolging ernstig belemmert.

Toetreding van de VS is het ideale scenario en het ultieme doel en spreker zei de Amerikaanse regering en het Congres op te roepen de zojuist genoemde wet in te trekken en banden aan te gaan met het Hof zowel via de VN als rechtstreeks op bilateraal niveau. Hij voegde toe een amendement, dat naar verluidt kan rekenen op de steun van de fractie van Verenigd Europees Links, op dat punt te hebben voorbereid.

De heer Omtzigt riep de VN-Veiligheidsraad vervolgens op volledig te

gaan samenwerken met het Strafhof. Het zal van veel meer gezag getuigen als blauwhelmen en andere geautoriseerde eenheden mensen die de meest afschuwelijke misdrijven hebben begaan zouden kunnen aanhouden.

In een andere wijzigingsvoorstel zei de heer Omtzigt de noodzaak van samenwerking te hebben willen verduidelijken. De VN zouden daardoor actiever kunnen worden in enkele delen van de wereld en in de landen die spreker eerder had genoemd. Dat zou een werkelijke mijlpaal zijn op de weg naar een wereldwijde jurisdictie van het ICC, het doel waarnaar wij allen streven.

Resolutie 1644

Aan het slot van het gevoerde debat heeft de Parlementaire Vergadering na aanvaarding van de door de heer Omtzigt ingediende amendementen een resolutie aangenomen (doc. 1644) waarin zij de leden van de Raad van Europa, alsmede de waarnemende landen bij zowel de Raad van Europa als de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa die dat tot nu toe niet hebben gedaan, oproept het Statuut van Rome zonder verder uitstel te tekenen en te ratificeren. Ook wordt hen gevraagd de noodzakelijke wetgeving ter implementatie van het Statuut te ontwikkelen en de integriteit van het Statuut te beschermen. Deze landen worden voorts opgeroepen volledig samen te werken met het ICC in de strijd tegen de straffeloosheid voor de meest ernstige misdrijven, hun nationale gerechtelijke autoriteiten in staat te stellen tot het uitoefenen van de primaire jurisdictie van de staat inzake misdrijven die binnen het taakgebied van het ICC vallen en een betekenisvolle financiële bijdrage te leveren aan het ICC Slachtofferfonds.

De resolutie verzoekt de secretaris-generaal van de Raad van Europa een bemiddelende rol op zich te nemen jegens de twee permanente leden van de VN-Veiligheidsraad, de VS en de Russische Federatie om hen aan te moedigen tot samenwerking met het ICC en om obstakels in hun nationale wetgeving die aan die samenwerking in de weg staan, zoals de American Servicemembers' Protection Act, maar ook internationale overeenkomsten zoals bilaterale immuniteitsovereenkomsten, weg te nemen opdat deze landen het Statuut van Rome kunnen ondertekenen.

4. De gevolgen van de oorlog tussen Georgië en Rusland

In het kader van de aandacht van de Parlementaire Vergadering voor de oorlog tussen twee van de lidstaten van de Raad van Europa is door een drietal commissies, te weten de Monitoring Committee, de Political Affairs Committee en de Committee on Migration, Refugees and Population, rapport uitgebracht. Het rapport van de laatstgenoemde commissie (document nr. 11789) dat in het bijzonder handelt over de humanitaire gevolgen van deze oorlog, werd verdedigd door de voorzitter van de commissie, mevrouw Jonker.

Rapport

Het rapport stelt vast dat, hoewel vele van de 192 000 binnenlands ontheemde personen («Internally Displaced Persons» = IDP's) intussen hebben kunnen terugkeren naar hun huizen, er nog steeds zeer veel mensen zijn die humanitaire hulp nodig hebben, vooral ook zij die in de voormalige conflictgebieden zijn gebleven.

De commissie is in het bijzonder bezorgd over de veiligheidssituatie in het gebied rond Gali in Abchazië en in de Kodory vallei. Zij is eveneens erg bezorgd over de veiligheid van de etnische Georgiërs die in Zuid Ossetië blijven, van hen die dicht tegen de de facto grens met Zuid Ossetië wonen en van hen die in het Akhalgori gebied woonachtig zijn.

De commissie verwelkomt het bedrag van 4,5 miljard US dollars dat ter beschikking is gesteld aan de Georgische regering en verzoekt haar dringend van de besteding van deze gelden op een transparante manier verantwoording af te leggen. Zij verzoekt de Georgische regering ook dringend een actieplan voor IDP's, ook voor de slachtoffers uit eerdere conflicten, op te stellen en ter hand te nemen.

De commissie roept op tot volle steun aan de voorbereiding van een vervangend mandaat voor de United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMIG), tot een versterking van het mandaat en de capaciteit van de European Union Monitoring Mission (EUMM) die toegang dient te hebben tot Zuid Ossetië en Abchazië.

Naar de mening van de commissie moet het Comité van Ministers onderzoeken hoe het kan bijdragen aan de bescherming van de mensenrechten in Zuid Ossetië en Abchazië, daarbij in het oog houdend een mogelijke bijdrage aan enige VN activiteit of aan een andere internationale aanwezigheid.

De commissie pleit tenslotte voor de voortzetting door het Comité van Ministers van de steun aan de training van monitoren van mensenrechten.

Debat

Mevrouw **Jonker** opende de verdediging van het rapport met een vraag aan Georgië en Rusland. Die vraag luidt: wat het het waard?

Tweehonderdduizend mensen zijn gevlucht uit hun geboorteplaatsen. Mensen werden gedood, gewond en mensen werden gegijzeld. Huizen werden in brand gestoken en geplunderd en mensen zijn getraumatiseerd voor de rest van hun leven. De ouderen, die hun huizen, de streek en het land waarin zij wonen en waar zij trots op zijn, hebben opgebouwd, zijn nu afgesneden van hun kleinkinderen zonder te weten of ze die ooit terug zullen zien.

In alle eerbijheid zei spreekster na haar eerste bezoek aan de grensgebieden tussen Georgië en Rusland en aan Zuid Ossetië, waarin zij veel mensen had ontmoet en zorgvuldig had geluisterd en gekeken, mede door het overvolle programma te zijn gekomen en te zijn gegaan. Na terugkeer thuis zei zij drie weken te hebben nodig gehad om datgene wat zij had gezien, had gehoord en aan informatie had verzameld, te verwerken.

De Vergadering besloot vorig jaar, nadat de oorlog tussen beide landen was uitgebroken, dat zij meer informatie wenste te ontvangen over de humanitaire gevolgen van deze oorlog. Zij had spreekster gevraagd de regio te bezoeken en over haar bevindingen te rapporteren. Mevrouw Jonker deelde mee daartoe te zijn afgereisd naar Abchazië, Sukhumi en het district Gali. Ook heeft zij Tblisi en Gori en de zogenaamde bufferzone met Zuid Ossetië bezocht. Zeer tot haar spijt hoorde zij een dag vóór haar voorgenomen bezoek aan Zuid Ossetië dat de Russische en de de facto autoriteiten haar daartoe geen toestemming wensten te geven. Zonder kennis en inzicht van de gebeurtenissen en omstandigheden in dat gebied is het plaatse helaas dus niet compleet. Spreekster zei nog steeds vast van plan te zijn Zuid Ossetië te bezoeken indien de Vergadering haar het mandaat daartoe zou geven.

Het is intussen 5 maanden geleden dat de oorlog begon; ander nieuws heeft het onderwerp in de media naar de achtergrond gedrukt. Maar één ding is zeker: in de Noordelijke delen van Georgië heeft het normale leven zijn gang niet hernomen. Het is daarom essentieel dat de Vergadering de ontwikkelingen in de regio die zoveel mensen die door de oorlog zijn getroffen aangaan, met aandacht blijven volgen.

Sedert augustus 2008 zijn 100 000 IDP's teruggekeerd naar hun huizen, de meesten in de zgn. bufferzone. Tegelijkertijd zijn echter 37 500 vluchtelingen gedurende de winter ontheemd gebleven. Onder hen zijn 23 000

mensen die geen of weinig uitzicht hebben op terugkeer naar huis. Op circa 2000 mensen na zijn al diegenen die naar Rusland zijn gevlucht teruggekeerd naar Zuid Ossetië. Naast de eerder genoemde IDP's zijn er nog steeds 220 000 IDP's uit eerdere conflicten. Ook zij hebben dringend behoefte aan een duurzame oplossing.

Spreekster zei te willen benadrukken dat alle betrokken autoriteiten zich bewust zijn dat zij moeten samenwerken met het oog op het meest belangrijke beginsel dat alle IDP's, oud en «nieuw» en ongeacht de vraag hoe veel tijd al is verstreken, het recht hebben terug te keren naar de plaats waar zij vóór het uitbreken van het conflict woonden.

Waarom een bezoek aan Abchazië? Het was immers niet direct getroffen door de oorlog. Echter: de Kodory-vallei was bezet en 15.000 mensen sloegen op de vlucht. Onduidelijk is of zij zullen terugkeren. Georgiërs die in het gebied rond Gali wonen worden getroffen door de sluiting van de feitelijke grens met Georgië. Zij zijn afgesneden van hun families, van medische verzorging en van commerciële activiteiten. De veiligheids-situatie blijft gespannen. Er zijn berichten en rapporten over marteling en dwangarbeid. Het is verschrikkelijk te zien hoeveel huizen en eigendommen, verlaten, vernield en beschadigd er nog staan uit sedert eerdere conflicten. Veel mensen leven nog steeds tussen die ruïnes.

Mevrouw Jonker vervolgde met op te merken dat het van het grootste belang is dat er een mandaat komt voor de aanwezigheid van de VN in Georgië. Dat zal er in februari 2009 moeten zijn. Zij riep de leden van de Vergadering in hun verkeer met hun regeringen alles in het werk te stellen om zo'n mandaat tot stand te brengen en zo bij te dragen aan een oplossing. In Zuid Ossetië en in de andere bezette gebieden blijft de situatie intussen buitengewoon gecompliceerd. De achtergebleven Georgische bevolking is afgesneden van de rest van Georgië, heeft nauwelijks toegang tot humanitaire hulp terwijl er nauwelijks toezicht is op de handhaving van de mensenrechten. Mevrouw Jonker deed een beroep op enerzijds de de facto autoriteiten van Zuid Ossetië om humanitaire hulp vanuit het Zuiden van het land toe te laten, anderzijds op de Georgische autoriteiten om de wet op de bezette gebieden, die niet zou mogen worden gebruikt om te voorkomen dat humanitaire hulp de mensen in Zuid-Ossetië bereikt, niet toe te passen.

Spreekster merkte vervolgens op dat het goed was te zien dat veel inwoners zijn teruggekeerd naar de bufferzônes. Toen zij het gebied vorig jaar in het gezelschap van de presidentiële commissie bezocht was het onwerkelijk leeg. Alleen kleine groepjes oudere mensen woonden er nog; ze zagen er berooid en angstig uit. Tijdens haar laatste bezoek vond zij de situatie opmerkelijk verbeterd. De meerderheid van de inwoners bleek te zijn teruggekeerd naar hun huizen. In de aangrenzende gebieden was overigens nog nauwelijks enig teken van leven te bespeuren. De gesignaleerde verbetering was ongetwijfeld toe te schrijven aan de activiteiten van de European Union Monitoring Mission (UEMM), maar de veiligheids-situatie in het de facto grensgebied blijft onstabiel. Gelet op de voortgaande acties van sluipschutters en kidnappings pleitte mevrouw Jonker voor een verbreding van het mandaat van de EUMM opdat zij aan beide zijde van de de facto grens kan opereren.

Akhalgory en Perevi zijn twee gebieden die buiten het conflict rond het feitelijke grensgebied van Zuid Ossetië zijn gebleven, maar noch de Russische, noch de Zuid Ossetische strijdkrachten hebben zich daar terug getrokken. Bovendien zijn zo'n 1500 mensen gevlucht uit het gebied rond Akhalgory.

De Georgische regering heeft betrokkenheid getoond ten aanzien van humanitaire problemen onder haar eigen bevolking. Zij heeft 6000 kleine huizen gebouwd voor IDP's en heeft verder meegewerkt aan het winterklaar maken van 137 opvanglocaties voor IDP's. Spreekster vertelde in één van deze locaties te zijn geweest en de toestand daar onmenselijk te vinden. Het is eigenlijk ondenkbaar dat vluchtelingen al meer dan 16 jaar

onder deze omstandigheden leven. In Tblisi wordt nauwelijks iets aan hun sociale en economische integratie gedaan, nog daargelaten het feit dat ze niet kunnen terugkeren naar Abchazië of elders.

Voor de achterblijvers in hun beschadigde of totaal vernielde huizen en voor hen die terugkeerden is wat geld beschikbaar om hun huizen voor te bereiden op de winter. Dat moet met voorrang gebeuren. Ook is psychologische hulp aanwezig; niet alleen de oorlog heeft trauma's opgeleverd, ook de enorme problemen erna hebben velen ernstig getraumatiseerd. Een nog niet genoemd probleem is dat van de onontplofte mijnen die in grote hoeveelheden overal nog liggen.

Spreekster zei van mening te zijn dat de Georgische regering haar koers ten aanzien van de uitvoering van het actieplan voor de integratie van de IDP's moet blijven volgen. De recente oorlog mag niet als excuses worden gebruikt om verdere actie uit te stellen. IDP's moeten worden betrokken bij de uitvoering van plannen die hen aangaan. Bovendien heeft de internationale gemeenschap daartoe 4,5 miljard US dollar gevoteerd. Het grootste mogelijke deel van dat geld moet worden geïnvesteerd in de mensen. Een toekomst van welvaart van het land is alleen mogelijk indien de mensen volledig worden geïntegreerd.

Mensenhandel en geweld tegen vrouwen zal en kan niet verborgen blijven. De kranten staan bol van advertenties waarin vrouwen worden geworven om te werken in restaurants in West-Europese landen.

Mevrouw Jonker riep haar collega's op alles te doen om zulke exploitatie te voorkomen.

Afsluitend merkte spreekster op dat de bescherming van de mensenrechten van alle mensen in Georgië de aandacht verdient de Vergadering, nu en in de toekomst. Zij nodigde een ieder uit het voortgaande lijden ook in de nasleep van de oorlog tussen Rusland en Georgië niet uit het oog te verliezen.

Resolutie en aanbeveling

In een aan het slot van het debat aanvaarde resolutie (doc.nr. 1648) roept de Vergadering Rusland en de de facto autoriteiten in Zuid Ossetië en Abchazië op de veiligheid van alle onder hun feitelijke bestuur verkerende personen te waarborgen en te verzekeren dat geen verdere maatregelen worden genomen die leiden tot het gedwongen verlaten van huis en haard en tot etnische zuiveringen. Ook worden deze autoriteiten opgeroepen ervoor te zorgen dat aan de wetteloosheid, fysiek geweld, berovingen, intimidaties, plunderingen, kidnapping en vernielingen van eigendommen in hun gebieden een einde komt. Het verlenen van steun aan een nieuw en versterkt mandaat ter vervanging van dat van UNOMIG voor Georgië, inclusief Abchazië en zo mogelijk ook Zuid Ossetië is een derde oproep aan deze autoriteiten.

De Resolutie roept vervolgens Georgië o.a. op de veiligheid van alle personen die zich binnen zijn feitelijke grenzen en in de voormalige conflictgebieden te garanderen, oa. ook door het uitvoeren van nachtelijke patrouilles. Voorts wordt het land gevraagd de voorziening in de primaire levensbehoeften te verbeteren vooral in de bufferzone die aan Zuid Ossetië grenst. Georgië wordt ook verzocht een herzien Strategie en Actieplan voor oude en nieuwe IDP's aan te nemen waarin wordt voorzien in ondersteuning op basis van eenvoudige, rationele en transparante in plaats van op basis van status.

Georgië dient vervolgens te waarborgen dat de IDP's systematisch worden geïnformeerd en geconsulteerd opdat zij een vrije keuze kunnen maken in de vraag of zij wensen te integreren in de lokale bevolking, dan wel of zij wensen terug te keren, dan wel of zij zich opnieuw willen vestigen op tijdelijke dan wel permanente basis. Ook worden van Georgië maatregelen verwacht die voorkomen dat vrouwen en kinderen slachtoffer worden van internationale mensenhandel of van geweld. Tenslotte

wordt hier vermeld de oproep aan Georgië om volledig uitwerking te geven aan het advies van de Venice-commissie inzake zijn nieuwe wet op de bezette gebieden.

De resolutie doet in de derde plaats een beroep op alle lidstaten en alle leden met de waarnemer status van de Vergadering o.a. om volledige steun en hulp te bieden bij het lenigen van de meest urgente humanitaire noden van alle vluchtelingen, in het bijzonder die van kinderen, ouderen, zieken, gehandicapten en getraumatiseerden. Inzet van deze staten wordt ook gevraagd om duurzame oplossingen te bereiken voor zowel de oude als de nieuwe IDP's. Ook worden deze landen opgeroepen om de vaststelling van een nieuw mandaat voor UNOMIG te ondersteunen en om ervoor te zorgen dat de EUMM voldoende middelen ontvangt om zijn taken te kunnen uitvoeren.

De Europese Unie wordt in het vierde onderdeel van de resolutie tenslotte gevraagd te werken aan een uitbreiding van de EUMM tot binnen de feitelijke grenzen van Zuid Ossetië en Abchazië.

In een aanbeveling (doc.nr. 1857), waarin wordt vastgesteld dat er ten aanzien van de handhaving van de mensenrechten in Abchazië en Zuid Ossetië een belangrijke rol is weggelegd voor de internationale gemeenschap, vraagt de Parlementaire Vergadering aan het Comité van Ministers alle betrekkingen met de VN, de EU, de OVSE en andere internationale actoren voort te zetten en in het bijzonder steun te geven aan de mensenrechtentraining van de EUMM-leden. Het Comité van Ministers wordt ook gevraagd om samen met de VN met voorrang te onderzoeken hoe het kan bijdragen aan het werk van de VN-missie in Georgië, inclusief een mogelijke aanwezigheid van de Raad van Europa teneinde het werk van de VN-observatiemissie (UNOMIG) te vervangen. De Vergadering beveelt het Comité van Ministers voorts o.a. aan de relevante sectoren van de Raad van Europa uit te nodigen om trainingen over mensenrechten en over specifieke economische, sociale en psychosociale behoefte van IDP's in Georgië op te zetten en om lokale en nationale bestuurders kennis bij te brengen over het op transparante wijze verantwoorden van uitgaven in het kader van internationale ontwikkelings samenwerking. Tenslotte beveelt de Vergadering het Comité aan een multilaterale vergadering voor regeringsfunctionarissen te organiseren over vraagstukken aangaande IDP's en de wijze waarop die in de diverse landen worden aangepakt.

5. De voordracht van kandidaten en de verkiezing van rechters bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens

Rapport

In een door de Committee on Legal Affairs and Human Rights opgesteld rapport (doc.nr 11767) wordt opgemerkt dat op grond van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens, de Parlementaire Vergadering de rechters van het Europese Hof kiest van een lijst van drie kandidaten die door iedere lidstaat wordt voorgelegd. De procedures die worden gehanteerd om die kandidaten te selecteren worden overgelaten aan de desbetreffende Staat, waarbij de Conventie uitspreekt dat de rechters moeten beschikken over de kwalificaties die voor het ambt gelden en dat zij van «hoog moreel karakter» moeten zijn.

Om te verzekeren dat aan deze vereisten wordt voldaan – en om de efficiency en de autoriteit van het Hof te handhaven – heeft de Vergadering duidelijk gemaakt dat zij verwacht dat de nationale selectieprocedures aan bepaalde standaarden voldoen: zij moeten eerlijk en doorzichtig zijn en zo consistent mogelijk over het land toegepast. Ondanks een duidelijk waarneembare verbetering in sommige landen bestaat er nog steeds een opmerkelijke variatie in de wijze waarop in landen aan deze

standaarden wordt voldaan waardoor naar het oordeel van de commissie het gevaar voor ad hoc of politieke voordrachten wordt vergroot. De commissie dringt er bij de landen die dat nog niet hebben gedaan op aan een passende nationale selectieprocedure te ontwikkelen, inclusief openbare en open sollicitatieronden en een mechanisme dat waarborgt dat alle kandidaten die worden voorgedragen actieve kennis van één van de officiële Europese talen en passieve kennis van de andere taal bezitten waarin de vonnissen van het Hof worden opgesteld. De commissie stelt voor dat de lijsten van kandidaten die niet aan deze criteria voldoen door de Vergadering worden verworpen.

Debat

De heer **Kox**, sprekend namens de fractie van Verenigd Europees Links, merkte op dat de benoeming van rechters in het Europese Hof één van de echte bevoegdheden van deze Assemblee is. Het is een beperkte bevoegdheid; de Vergadering maakt haar keuze aan de hand van een lijst van kandidaten die de regeringen van de lidstaten haar voorleggen. Het is echter wel een werkelijke bevoegdheid en de subcommissie van de Vergadering voor de benoeming van rechters in het Europese Hof voor de Rechten van de Mens eist van alle regeringen voorstellen die voldoen aan de hoogste criteria teneinde te garanderen dat alle burgers hun recht kunnen halen en krijgen bij het Europese Hof en dat ze de hoogste kwaliteit van een uitspraak in hun zaak ontvangen. De heer Kox sprak namens zijn fractie waardering uit voor het werk van deze subcommissie. Hoewel zij excellent werk aflevert betekent dat niet dat iedere beslissing van haar gegarandeerd de beste is; maar in alle jaren dat de heer Kox nu lid is van de Vergadering had hij op zijn vragen rond de benoeming van rechters steeds goede adviezen van de subcommissie gekregen. Om het werk van de subcommissie, en daarmee de besluiten van de Vergadering, nog te verbeteren, heeft de Committee on Legal Affairs and Human Rights de Vergadering haar rapport met de daarin opgenomen aanbevelingen over de kandidaatstelling- en de benoemingsprocedure voorgelegd. Om druk uit te oefenen op de betrokken regeringen stelt de rapporteur voor om lijsten, die zijn gebaseerd op procedures die niet voldoen aan de criteria van de subcommissie door de Vergadering worden afgewezen. De vraag of de Vergadering kan besluiten om lijsten die niet aan die criteria voldoen af te wijzen is, zo merkte spreker op, arbitrair aangezien het de subcommissie is die besluit of er een lijst komt waarover de Vergadering kan besluiten. Spreker zei het voorstel zo te lezen dat de Vergadering het recht van de subcommissie om lijsten die niet aan de criteria voldoen te verwerpen, herbevestigt. Zo gezien, is er dan geen lijst om een besluit over te nemen want de subcommissie heeft er immers geen voorgesteld. Voor de fractie van Verenigd Europees Links is het voldoende dat wordt herbevestigt dat de subcommissie dat recht heeft. Dat impliceert haar recht om de criteria zo nodig op een creatieve manier te interpreteren als dat in het bijzonder de kleinere landen kan helpen om een adequate lijst te produceren die voldoet aan de criteria en de mogelijkheid zeker stelt dat zij een «eigen» rechter hebben in het Europese Hof. Met de steun van zijn fractie aan de subcommissie zei de heer Kox deze subcommissie en de Committee on Legal Affairs and Human Rights te willen vragen de kleine landen van de Vergadering te helpen hun problemen bij de samenstelling van adequate lijsten op te lossen. Hoe dat moet gebeuren achtte spreker niet zijn taak, maar die van de commissie.

Mevrouw **Bemelmans-Vidéc** merkte op dat de fractie van de Europese Volkspartij de voorstellen in de resolutie een warm onthaal geeft en van harte ondersteunt. Nationale selectieprocedures voor kandidaten voor het ambt van rechter bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens variëren sterk en zijn vaak vaag en ondoorzichtig, zo wordt duidelijk uit

het overzicht van nationale praktijken in het rapport. Het is de ervaring van de Vergadering dat selectieprocedures te vaak niet voldoen aan de standaarden zoals die zijn neergelegd in eerder door de Vergadering aanvaarde resoluties.

Wil het Europese Hof voor de Rechten van de Mens vertrouwen blijven inboezemen, dan zal de wijze waarop rechters worden geselecteerd en benoemd eveneens vertrouwen moeten inboezemen. De vereisten, zoals neergelegd in de ontwerp-resolutie zijn bedoeld om te voldoen aan «de behoefte aan minimum standaarden ten aanzien van nationale voordrachtsprocedures om zeker te stellen dat de geloofwaardigheid en de autoriteit van het Hof niet in gevaar komen door ad hoc en gepolitiseerde processen in de voordracht van kandidaten». De nationale selectieprocedure is inderdaad belangrijk en wel om twee redenen: ten eerste wegens de directe «impact» op de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechters en, in de tweede plaats, omdat tekortkomingen in de nationale selectieprocedures het risico vergroten, dat rechters worden benoemd die niet toereikend gekwalificeerd zijn om hun mandaat te vervullen, zulks ten detrimente van de legitimiteit en de autoriteit van het Hof. Door alleen kandidaten die aan de hoogste eisen voldoen te accepteren heeft deze Vergadering een vitale rol gespeeld in het waarborgen van de onafhankelijkheid en de geloofwaardigheid van het Hof.

Bij de verkiezing van rechters is de Parlementaire Vergadering eerst en vooral gebonden aan het eerste lid van artikel 21 van de Conventie waarin de professionele en morele kwalificaties waaraan rechters moeten voldoen zijn neergelegd. Spreekster zei in dit verband te willen citeren uit een recent advies van het Hof: «As the body responsible for electing judges, it must also ensure that in the final instance each of the candidates on a given list fulfils all the conditions laid down by Article 21... in order for it to preserve the freedom of choice conferred to it by Article 22, which it must exercise in the interests of the proper functioning and authority of the Court».

Het is, zo vervolgde mevrouw Bemelmans-Videc, begrijpelijk dat regeringen soeverein willen zijn in het voordragen van hun kandidaten, maar gegeven de verantwoordelijke taak die deze Vergadering bij de verkiezing van rechters heeft, moet zij alles doen wat in haar macht ligt om de selectieprocedures op het nationale niveau te verbeteren, zodat de doorzichtigheid en onpartijdigheid daarvan worden verbeterd. Daarom spreekt de rapporteur terecht uit dat de Vergadering geen buitensporige dictaten wil opleggen en dat de criteria van de Vergadering voldoende flexibel zijn om de diversiteit en de soevereiniteit te respecteren in het besef dat lidstaten bij hun toetreding zich hebben verbonden aan de kernwaarden van de Raad van Europa, waartoe ook een effectieve rechtsgang in geval van mensenrechtenschendingen behoort.

De resolutie legt hernieuwde nadruk op de noodzaak van rechtvaardigheid, transparantie en consistentie in de nationale selectieprocedures, hetgeen impliceert vastgelegde, formele selectieprocedures, een open oproep voor kandidaatstelling, assessment door een onafhankelijke groep deskundigen en vraagg gesprekken waarin de taalvaardigheden van de kandidaten worden beoordeeld. Die vaardigheden moeten tevens actieve kennis van één officiële taal en passieve kennis van de andere officiële taal van de Raad van Europa omvatten; dit vereiste zal nog belangrijker worden wanneer Protocol 14 volledig in werking zal treden.

Deze Vergadering is actief geweest bij het verbeteren van het selectieproces door middel van eerdere resoluties die eisen stelden ten aanzien van het curriculum vitae, taalvaardigheden en nationale selectieprocedures en door middel van een succesvol gender beleid. Daarmee heeft deze Vergadering een belangrijke bijdrage geleverd aan een volstrekt onafhankelijk Hof dat mag terugzien op 50 jaar van zeer gerespecteerde jurisprudentie, zo besloot mevrouw Bemelmans-Videc haar betoog

Resolutie

In een aan het slot van het debat aanvaardde resolutie (doc. 11767) constateert de Vergadering o.a. dat er, ondanks de verbeteringen die zijn aangebracht in de nationale selectieprocedures, er grote verschillen blijven bestaan ten aanzien van de transparantie, consistentie en eerlijkheid. Met een verwijzing naar een in 2002 aanvaardde aanbeveling (doc. 1649) inzake de kandidaten voor het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, herhaalt de Vergadering dat de processen inzake de voordracht van kandidaten moeten beantwoorden aan de beginselen van democratische procedures, transparantie en non-discriminatie. Indien geen werkelijke keuze mogelijk is tussen de kandidaten die door een lidstaat worden voorgedragen en er dus geen faire, transparante en consistente nationale selectieprocedure is, dan zal de Vergadering de haar voorgelegde lijst verwerpen.

De Vergadering heeft, in aanvulling op de in Artikel 21 lid 2 opgesomde eisen, het vereiste met betrekking tot de taalvaardigheid en de evenwichtige vertegenwoordiging van de geslachten, geïntroduceerd. Daarnaast zijn de persoonlijke gesprekken met de subcommissie onderdeel van de procedure geworden.

In de resolutie wordt in aanvulling hierop gesteld dat staten bij de selectie en voordracht van kandidaten voor het ambt van rechter in het Europese Hof voor de Rechten van de Mens aan de volgende eisen moeten voldoen:

1. het uitbrengen van openbare en open oproepen tot kandidaatstelling
2. het geven van een toelichting op de gevolgde selectieprocedure bij het voorleggen van de namen van de kandidaten aan de Vergadering
3. het voorleggen van deze namen aan de Vergadering in alfabetische volgorde
4. de kandidaten moeten een actieve kennis hebben van één en passieve kennis van de andere officiële taal van de Raad van Europa bezitten
5. indien mogelijk dient geen kandidaat te worden voorgedragen wiens selectie zou kunnen resulteren in de noodzaak een ad hoc rechter te benoemen.

De Vergadering dringt er bij de regeringen, die dat tot nu toe niet hebben gedaan, op aan zonder uitstel te komen tot toereikende nationale selectieprocedures die verzekeren dat de autoriteit en de geloofwaardigheid van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens niet in gevaar worden gebracht door ad hoc en gepolitiseerde processen in de nationale voordrachtprocedures.

6. De gevolgen van de wereldwijde financiële crisis

Aan het begin van de eerste deelsessie van de Parlementaire Vergadering was besloten tot het houden van een themadebat over de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis. Het debat werd gevoerd op basis van een door de heer Sasi (Finland) als rapporteur van de Committee on Economic Affairs and Development uitgebracht rapport (doc. 11807).

Rapport

De wereldwijde financiële crisis heeft de lidstaten van de Raad van Europa en de geïndustrialiseerde landen in een zware recessie doen belanden; sindsdien is er sprake van een dagelijkse stroom van alarmerende statistieken over wegvallende consumptie, productie en investeringen en stijgende werkloosheid.

Overheden en centrale banken zoeken naar mogelijkheden om de gevolgen van die recessie te verzachten door middel van lagere rente, hogere uitgaven en verlaging van belastingen, maar zij proberen dat ook te doen door het ingestorte financiële systeem te stabiliseren met

liquiditeitsinjecties die voor rekening van de belastingbetaler komen. Het vertrouwen van de burgers in het functioneren van de economie is ondermijnd en de ontevredenheid over de verslechterde levensstandaard is een voedingsbodem voor sociale onrust. De geloofwaardigheid van overheden staat op het spel.

Het rapport benadrukt de noodzaak van meer aandacht voor diegenen die het zwaarst zijn en worden getroffen door de crisis en leidt tot de conclusie dat de bescherming van de sociale en economische rechten een topprioriteit moet zijn. Het rapport spreekt steun uit aan pogingen om de situatie te herstellen en roept op tot grotere solidariteit tussen staten, niet in de laatste plaats jegens de ontwikkelingslanden. Het ondersteunt de aanbevelingen van de G-20 die oproepen tot stimulering van de economie, tot het voorzien in liquiditeiten, tot het versterken van de financiële instellingen en tot bescherming van spaartegoeden.

Debat

De heer **Elzinga** opende zijn betoog met de vaststelling dat de wereld in turbulente tijden verkeert en dat allerlei nog niet zo lang geleden normaal geachte veronderstellingen, vrijwel in één klap geheel zijn veranderd. De financiële crisis die met een verwoestende kracht heeft toegeslagen is gevolgd door een levensgrote economische crisis die zich nog elke dag met een enorme snelheid verheft. Iedere week worden we geconfronteerd met nieuwe statistieken. En iedere keer is de boodschap ernstiger en de OESO, de EU, regeringen, de Europese Centrale Bank, de nationale banken, de Wereldbank en het IMF moeten hun prognoses voortdurend bijstellen. En ook blijken de cijfers in het door de heer Sasi gepresenteerde rapport niet pessimistisch genoeg.

De wereld wordt nu ook getroffen door een sociale crisis. De arme landen werden eerder dit jaar al getroffen door een voedselcrisis en ondergaan nu de zware gevolgen van de wereldwijde economische recessie. Veel van de landen van de Raad van Europa zullen in een officiële recessie terecht komen of verkeren daar nu al in. De voorspellingen voor 2009 zijn slechter dan de resultaten van de twee kwartalen van 2008. Dagelijks lezen we in de kranten over weer nieuwe bedrijven die, om hun winsten zeker te stellen, van plan zijn om duizenden werknemers te ontslaan en daarmee de crisis verdiepen. Anderzijds lezen we dagelijks over ministers van sociale zaken die massawerkloosheid binnen twee jaar voorspellen in hun landen.

Na de miljarden die zijn besteed om de financiële sector te redden moeten we vrezen dat er niet voldoende geld over is om de sociale zekerheidsstelsel, de gezondheidszorg, het onderwijs en ander publieke voorzieningen overeind te houden. Spreker merkte op dat zijn bijdragen aan dit debat niet zo veel zou afwijken van die aan het debat over het laatste OESO-rapport dat enkele maanden geleden plaats vond.

Het rapport van de heer Sasi is buitengewoon kritisch over de internationale financiële architectuur, de inheligheid van bankiers, hun gerichtheid op de kortetermijnwinsten, ongezonde managementpraktijken in financiële instellingen en het gebrek aan transparantie in de financiële sector. Het rapport beschuldigt overheden van falen in het uitvoeren van toezicht en in het beschermen van burgers. Het rapport roept de lidstaten van de Raad van Europa op investeringen aan te jagen, de vraagzijde te stimuleren, betere regels te maken voor de aansturing van de financiële markten, effectief toezicht op de financiële sector te ontwikkelen en te voorkomen dat belastingparadijzen ontsnappen aan financiële controle. Het rapport spreekt zich uit voor meer economische en ecologische duurzaamheid, solidariteit tussen lidstaten onderling én jegens de ontwikkelingslanden en solidariteit binnen onze lidstaten door onze regeringen op te roepen de sociale en economische rechten van onze burgers te beschermen. Spreker zei enkele maanden geleden voor veel

van deze maatregelen te hebben gepleit in het debat over het OESO-rapport. Zou hij datzelfde een jaar eerder hebben gedaan, dan zou hij zijn beschouwd als een radicalist, maar nu, ook in de ogen van de rapporteur, worden deze maatregelen door iedereen omarmd. Dat is op zich zelf reden om blij te zijn en dat is de fractie van Verenigd Europees Links dan ook. De heer Elzinga zei ervan overtuigd te zijn dat vele burgers in de lidstaten van de Raad het met die maatregelen eens zijn, ook de inwoners van IJsland. Hij feliciteerde deze mensen overigens met het feit dat zij kans hadden gezien hun regering, die hun land in een grote economische crisis heeft gebracht, naar huis te sturen.

In ieder geval zullen vele werknemers en hun vakbonden het met de maatregelen eens zijn, getuige ook het feit dat velen op dit moment buiten het gebouw demonstreren voor het behoud van hun sociale en economische rechten. Gisteren staakten zij in Griekenland en gisteren en vandaag wordt er gestaakt in Duitsland. Vandaag zijn wij getuige van een historische staking hier in Frankrijk. Le Figaro spreekt over deze dag als Zwarte Donderdag. Spreker hoopte dat men het hem niet zou kwalijk nemen als hij deze dag Rode Donderdag zou willen noemen, aangezien peilingen hebben uitgewezen dat 70% van de Franse bevolking deze staking steunt.

De heer Elzinga zei te hopen dat de rapporteur hem in de namiddag van deze dag zou willen vergezellen wanneer hij zou deelnemen aan een demonstratie op de Place de la Bourse. Voor dat doel had hij voor de heer Sasi een rood t-shirt dat hij hem graag zou overhandigen. Overigens liet hij het aan de heer Sasi te kiezen voor een nadere kleur omdat voor het eerst in 30 jaar «tous les syndicats» de krachten verenigd hebben. En dat is ook de beste strategie om de economische en sociale rechten van werknemers én werklozen te beschermen.

De heer **Omtzigt** merkte op dat de wereld waarschijnlijk te maken heeft met de grootste crisis sedert je jaren '30. Wij weten allemaal wat er in die jaren en daarna gebeurde en het is niet uitgesloten dat de huidige crisis politieke gevolgen zal hebben. Het is aan ons om zeker te stellen dat we deze crisis weerstaan en dat onze economieën en onze landen niet zwakker, maar sterker uit deze crisis komen. Spreker meende dat de Europese landen het nu beter doen dan in de jaren '30.

Sprekende over de oorsprong van de crisis merkte de heer Omtzigt op dat zij een sterk morele kant heeft. Als de directeurs van de Lehman Brothers vinden dat ze elkaar en zichzelf een bonus kunnen uitbetalen van US\$ 300 miljoen vlak voordat ze failliet gaan en de werknemers van de bank naar huis sturen met alleen een doos met hun persoonlijke bezittingen, dan moet er iets mis zijn in ons systeem en met de visie van banken op het menselijk wezen.

De Parlementaire Vergadering is uniek in haar zorgen met betrekking tot de mensenrechten op het pan-Europese niveau. Daarom moet zij ook discussiëren over het morele aspect van bankieren. Spreker zei de idee te willen opperen en daarover ook de opvatting van de rapporteur te willen vernemen, om enkele van de mensen die betrokken zijn bij de oorsprong en de oorzaken van de crisis uit te nodigen om hen te vragen wat en waarom ze twee jaar geleden deden wat ze deden. Uiteindelijk is deze Vergadering ook de Parlementaire Assemblee van de OESO en het zou interessant zijn om in een fact-finding opdracht degenen die verantwoordelijk zijn op hun handelen aan te spreken. De collega's die spreker zouden willen voorhouden dat wij allen al lang wisten wat er fout is gegaan zei spreker de vraag te stellen waarom ze dat dan niet eerder hebben verteld. Dan zouden we immers passende maatregelen hebben kunnen nemen.

Het eerste dat wij moeten doen is ervoor zorgen dat ons financiële systeem eenvoudig is. Op dit moment is het zo gecompliceerd dat diegenen die financiële producten verkopen niet eens weten wat ze

verkopen. Dat moet veranderen.

De samenwerking in de euro-zône is een positief element in de crisis. Wij spelen geen Zwarte Pietenspel en laten ons daar ook niet toe verleiden. Maar er zijn wel enkele «maren». Het eerste is dat overheden met meer zorg zouden moeten omgaan met hun uitgaven. Wij allen schijnen te denken dat hoe meer we uitgeven, hoe beter het is. Maar daarmee zouden we de volgende financiële crisis teweeg kunnen brengen. Overheden die begrotingstekorten hebben van meer dan 10% en zij die elke lening die binnen hun economie wordt aangegaan van een garantie voorzien lopen groot risico. Iedere IJslander zal kunnen vertellen hoe dat risico eruit ziet. Laten we dus niet uitgeven, uitgeven, uitgeven; dan gaan we het lot van IJsland achterna.

Het tweede «maar» zei de heer Omtzigt te richten aan het adres van de fractie van de heer Elzinga, die van Verenigd Europees Links. Het is een goede zaak als werknemers hun banen proberen te behouden. Misschien willen ze daarbij wat harder werken in plaats van minder hard. Echter, de Duitse spoorwegwerknemers, die er de oorzaak van zijn dat velen van ons Straatsburg niet konden verlaten, eisen een loonsverhoging van 10%. De vraag is of dat getuigt van sociale verantwoordelijkheid. Als we banen willen behouden moeten we allemaal, van boven naar beneden en van beneden naar boven, onze eisen wat matigen. Het is belangrijk banen en vaardigheden te behouden. Dat is essentieel voor werknemers en voor het sociale gebouw van de Europese Unie.

Het derde «maar» is gericht tot de banken. Spreker zei bezorgd te zijn. Lenin had enkele jaren nodig om de spoorwegen in Rusland te nationaliseren; wij zien onze overheden banken nationaliseren binnen enkele dagen. Overheden zijn geen goede bankiers. Zij zijn niet goed in het nemen van investeringsbeslissingen. Vele mensen uit Oost-Europa weten hoe slecht overheden zijn in het nemen van de juiste investeringsbeslissingen. Laten we ervoor zorgen dat we een nieuwe vorm van bankieren, maar niet van overheidsbankieren krijgen. Wij moeten toe naar sociaal verantwoord bankieren. Dat is iets anders dan overheidsbankieren en iets anders dan we in de particuliere sector hadden. Als de rapporteur het initiatief zou nemen om de verantwoordelijken voor de crisis te horen, dan zouden we daarmee kunnen uitvinden wat voor manier van bankieren we in de 21e eeuw willen., zo besloot de heer Omtzigt zijn bijdrage.

Resolutie

Het debat over de financiële crisis werd afgesloten met de aanvaarding van een resolutie waarin de noodzaak van het nemen van ingrijpende maatregelen tegen de negatieve gevolgen van de financiële crisis werd onderstreept. De resolutie spreekt voorts uit dat die maatregelen moeten worden gebaseerd op een aantal uitgangspunten:

- de stabiliteit van de financiële markten moet gewaarborgd worden o.a. door het op gang brengen van stromen van liquiditeiten, door het hervatten van leningen aan ondernemingen, midden- en kleinbedrijf en huishoudens;
- de werkloosheid moet worden teruggedrongen door het stimuleren van de vraagzijde waarmee consumentenbestedingen toenemen, door meer overheidsinvesteringen in de aanleg en bouw van infrastructuur en huizen en door intensivering van onderwijs en training aan werklozen
- markten en financiële producten moeten doorzichtiger worden opdat kopers ervan beter geïnformeerd zijn over de risico's van hun aankoop
- het gevoel van morele waarden en ethiek onder de economische en financiële actoren moet worden gecultiveerd door middel van gedragscodes o.a. ten aanzien van het ontvangen van bonussen en andere voordelen.
- de parlementaire controle op en de betrokkenheid van parlementariërs

- bij de uitvoering van regels en voorschriften op nationaal en Europees niveau moet worden verbeterd
- de regels die gelden voor de financiële markten, inclusief die met betrekking tot «accountability» moeten worden aangescherpt en verbeterd
  - er dient intensieve internationale samenwerking te komen met het INF, de instituties van Basel, de G20, de centrale banken en de toezichhoudende autoriteiten met het doel om tot betere internationaal toezicht en controle te komen en een early warning systeem te ontwikkelen.
  - het «credit rating system» op basis waarvan banken worden beoordeeld op kredietwaardigheid en solvabiliteit moet worden verbeterd
  - off-shore belastingparadijzen mogen niet ontsnappen aan financiële controle en toezicht
  - overheden moet worden voorgehouden dat ondanks hun grote financiële problemen de sociale, economische en mensenrechten van hun burgers worden beschermd om te voorkomen dat de grondvesten van de democratie worden ondermijnd
  - economische maatregelen moeten de groei, zowel die in economisch als in ecologisch opzicht, bevorderen en mogen niet in strijd zijn met de klimaatdoelstellingen

De voorzitter van de delegatie,
Bemelmans-Vidéc

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen